

ISSN 1681-2751

МЕДИЧНА ОСВІТА

3(101)/2023

Співзасновники:

Тернопільський національний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України,
Національний університет охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика,
ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Головний редактор: Федчишин Н. О. – д-р пед. наук, проф.

Заступник головного редактора: Вихруц А. В. – д-р пед. наук, проф.

Відповідальний редактор: Єлагіна Н. І. – канд. пед. наук, доц.

Редакційна колегія:

Беннер Дітріх – д-р пед. наук, проф. (Берлін, Німеччина);
Білавич Г. В. – д-р пед. наук, проф. (Івано-Франківськ, Україна);
Брінкманн Мальте – д-р пед. наук, проф. (Берлін, Німеччина);
Вінче Беатрікс – д-р пед. наук (Будапешт, Угорщина);
Волосовець О. П. – д-р мед. наук, проф. (Київ, Україна);
Вороненко Ю. В. – д-р мед. наук, проф. (Київ, Україна);
Зоріч Вучіна – д-р пед. наук, проф. (Нікшич, Чорногорія);
Квас О. В. – д-р пед. наук, проф. (Львів, Україна);
Кліщ Г. І. – канд. пед. наук, доц. (Тернопіль, Україна);
Корда М. М. – д-р мед. наук, проф. (Тернопіль, Україна);
Куха Ришард – д-р пед. наук, проф. (Лодзь, Польща);
Кучай Т. П. – д-р пед. наук, проф. (Берегове, Україна);
Ласкісне Скаїсте – д-р психол. наук, доц. (Каунас, Литва);
Мартенс Карлос – д-р пед. наук, проф. (Сінт-Ніклаас, Бельгія);
Мельничук І. М. – д-р пед. наук, проф. (Тернопіль, Україна);
Мисула І. Р. – д-р мед. наук, проф. (Тернопіль, Україна);
Пантюк Т. І. – д-р пед. наук, проф. (Дрогобич, Україна);
Петришин Л. І. – д-р пед. наук, проф. (Тернопіль, Україна);
Протнер Едвард – д-р пед. наук, проф. (Марібор, Словенія);
Рамбу Ніколає – д-р філос. наук, проф. (Ясси, Румунія);
Романчук О. В. – д-р пед. наук, проф. (Львів, Україна);
Сокол М. О. – д-р пед. наук, проф. (Тернопіль, Україна);
Староста В. І. – д-р пед. наук, проф. (Ужгород, Україна);
Ушіда Шінічі – д-р пед. наук, проф. (Сока, Японія);
Хвалибога Т. І. – д-р пед. наук, проф. (Тернопіль, Україна);
Царик О. М. – д-р пед. наук, проф. (Тернопіль, Україна);
Шемпрух Йоланта – д-р пед. наук, проф. (Кельце, Польща);
Штепковскі Даріуш – д-р пед. наук, проф. (Варшава, Польща);
Шульгай А. Г. – д-р мед. наук, проф. (Тернопіль, Україна);
Ястремська С. О. – д-р пед. наук, проф. (Тернопіль, Україна).

Журнал включено до Переліку наукових фахових видань України, у яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук у галузі «Педагогічні науки»
(додаток 4 до наказу МОН України від 28.12.2019 р. № 1643, категорія «Б»).

Журнал індексується в міжнародних базах даних: Google Scholar, Cross Ref, Index Copernicus, Ulrich's Periodicals Directory, ROAD, Journal TOCS, BASE (Bielefeld Academic Search Engine).

Рекомендовано до друку вченою радою Тернопільського національного медичного університету імені І. Я. Горбачевського МОЗ України (протокол від 31.10.2023 р. № 11).

Свідоцтво про державну реєстрацію:
серія KB № 22139-12039PR від 27.05.2016 р.

Медична освіта : наук.-практ. журн. / голов. ред. Н. О. Федчишин. – Тернопіль : ТНМУ, 2023. – № 3. – 162 с.

Журнал призначений для науковців, викладачів, аспірантів, докторантів, студентів й усіх, хто цікавиться педагогічними науками.

Редакційна колегія необов'язково поділяє позицію, висловлену авторами у статтях, та не несе відповідальності за достовірність наведених даних і посилань.

При передруці або відтворенні повністю чи частково матеріалів журналу «Медична освіта» посилання на журнал обов'язкове.

Усі електронні версії статей журналу оприлюднюються на офіційній сторінці видання: https://ojs.tdmu.edu.ua/index.php/med_ოსvita.

Редакція, видавець і виготовлювач:

Тернопільський національний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України
Адреса: майдан Волі, 1, м. Тернопіль, 46001
Тел.: (0352) 43-49-56, факс: (0352) 52-80-09
E-mail: journal@tdmu.edu.ua

<https://www.tdmu.edu.ua>; <https://ojs.tdmu.edu.ua>

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 7242 від 02.02.2021 р.

Co-founders:

I. Horbachevsky Ternopil National Medical University,
Shupyk National Healthcare University of Ukraine,
Uzhhorod National University.

Chief editor: Nadiya Fedchyshyn – DSc. (Pedagogy), Prof.

Vice chief editor: Anatolii Vykhruhch – DSc. (Pedagogy), Prof.

Executive editor: Nataliia Yelahina – PhD. (Pedagogy), Assist. Prof.

Editorial Board:

Dietrich Benner – DSc. (Pedagogy), Prof. (Berlin, Germany);
Halyna Bilavych – DSc. (Pedagogy), Prof. (Ivano-Frankivsk, Ukraine);
Malte Brinkmann – DSc. (Pedagogy), Prof. (Berlin, Germany);
Beatrix Vincze – DSc. (Pedagogy) (Budapest, Hungary);
Oleksandr Volosovets – DSc. (Medicine), Prof. (Kyiv, Ukraine);
Yurii Voronenko – DSc. (Medicine), Prof. (Kyiv, Ukraine);
Vučina Zorić – DSc. (Pedagogy), Prof. (Niksic, Montenegro);
Olena Kvas – DSc. (Pedagogy), Prof. (Lviv, Ukraine);
Halyna Klisich – PhD. (Pedagogy), Assist. Prof. (Ternopil, Ukraine);
Mykhailo Korda – DSc. (Medicine), Prof. (Ternopil, Ukraine);
Ryszard Kukha – DSc. (Pedagogy), Prof. (Lodz, Poland);
Tetiana Kuchai – DSc. (Pedagogy), Prof. (Berehovo, Ukraine);
Skaiste Laskiene – DSc. (Psychology), Assist. Prof. (Kaunas, Lithuania);
Carlos Martens – DSc. (Pedagogy), Prof. (Sint-Niklaas, Belgium);
Iryna Melnychuk – DSc. (Pedagogy), Prof. (Ternopil, Ukraine);
Ihor Mysula – DSc. (Medicine), Prof. (Ternopil, Ukraine);
Tetiana Pantiuk – DSc. (Pedagogy), Prof. (Drohobych, Ukraine);
Ludmyla Petryshyn – DSc. (Pedagogy), Prof. (Ternopil, Ukraine);
Edvard Protner – DSc. (Pedagogy), Prof. (Maribor, Slovenia);
Nicolae Rambu – DSc. (Philosophy), Prof. (Iasi, Romania);
Olha Romanchuk – DSc. (Pedagogy), Prof. (Lviv, Ukraine);
Mariana Sokol – DSc. (Pedagogy), Prof. (Ternopil, Ukraine);
Volodymyr Starosta – DSc. (Pedagogy), Prof. (Uzhhorod, Ukraine);
Ushida Scinichi – DSc. (Pedagogy), Prof. (Soka, Japan);
Tetiana Khvalyboha – DSc. (Pedagogy), Prof. (Ternopil, Ukraine);
Olha Tsaryk – DSc. (Pedagogy), Prof. (Ternopil, Ukraine);
Jolanta Shemprukh – DSc. (Pedagogy), Prof. (Kielce, Poland);
Dariusz Stepkowski – DSc. (Pedagogy), Prof. (Warsaw, Poland);
Arkadii Shulhai – DSc. (Medicine), Prof. (Ternopil, Ukraine);
Svitlana Yastremka – DSc. (Pedagogy), Prof. (Ternopil, Ukraine).

The journal is included in the List of electronic professional publications of Ukraine authorized to publish theses of applicants for the degree of doctor and candidate of sciences in the field "Pedagogical sciences"
(Annex 4 to the Order of the MES of Ukraine of December 28, 2019 No. 1643, category "B").

The journal is indexed in the international databases: Google Scholar, CrossRef, Index Copernicus, Ulrich's Periodicals Directory, ROAD, Journal TOCS, BASE (Bielefeld Academic Search Engine).

Recommended for publication by I. Horbachevsky Ternopil National Medical University Academic Council (protocol of October 31, 2023 No. 11).

Print media state registration certificate series
KV No. 22139-12039PR of May 27, 2016.

Medical Education : Journal of Research and Practice / chief editor N. Fedchyshyn. – Ternopil : TNMU, 2023. – No. 3. – 162 p.

This journal is meant for scholars, lecturers, aspirants, doctorants, students and all the readership interested in pedagogical sciences.

Editorial board do not necessarily reflect the position expressed by the authors of articles, and are not responsible for the accuracy of the data and references.

The reference to the journal is required when reprinting or reproducing fully or partly the materials of Medical Education Journal.

All electronic versions of articles in the journal are available on the official website edition https://ojs.tdmu.edu.ua/index.php/med_ოსvita.

Редагування і коректура Сороката Н. Є., Лісовенко О. П.
Технічний редактор Демчишин С. Т.
Комп'ютерна верстка Яскілка З. В.
Дизайн обкладинки Кушик П. С.

Підписано до друку 01.11.2023. Формат 60×84/8.

Ум. друк. арк. 18,83. Обл.-вид. арк. 16,97.

Тираж 600 пр. Зам. № 168.

ЗМІСТ

ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ

- Вихрущ А. В., Данік Н. А., Христенко О. М.*
ЗНАННЯ ЯК ЦІННІСТЬ У СИСТЕМІ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ
(НА ПРИКЛАДІ ДИДАКТИЧНОЇ ДУМКИ ПОЛЬЩІ) 5
- Андрейчин М. А., Величко М. В., Мельник Л. П.,
Андрейчин Ю. М.*
СВІТОВИЙ ДОСВІД З ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ІЗ БІО-
БЕЗПЕКИ 15
- Бількевич Н. А., Кавецька Н. А., Чернець Т. Ю.*
ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ ЯК МЕТОДОЛО-
ГІЧНА ОСНОВА ТРЕНУВАННЯ КОМУНІКАТИВНИХ
НАВИЧОК СТУДЕНТІВ МЕДИЧНОГО ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ
ОСВІТИ 26
- Гавришчак І. І., Протів О. Я.*
ПЕДАГОГІЧНІ ПОГЛЯДИ ПАВЛА БІЛЕЦЬКОГО-НОСЕНКА 32
- Голубева І. М., Васюкова М. М.*
МІЖДИСЦИПЛІНАРНА ІНТЕГРАЦІЯ – ВАЖЛИВИЙ НА-
ПРЯМОК У СТВОРЕННІ НАВЧАЛЬНИХ ПРОГРАМ ДИС-
ЦИПЛІН ЗА ВИБОРОМ 40
- Дроненко В. Г., Ткач А. А.*
ДІАГНОСТИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ
МАЙБУТНЬОГО ЛІКАРЯ 46
- Дужич Н. В., Мялюк О. П., Марущак М. І.*
АНАЛІЗ ЧИННИКІВ, ЯКІ ВПЛИВАЮТЬ НА АКАДЕМІЧНУ
УСПІШНІСТЬ 54
- Кисільова Т. О., Фоменко О. З.*
ВИКОРИСТАННЯ СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНИХ СХЕМ ДЛЯ
ОПТИМІЗАЦІЇ ВИКЛАДАННЯ ТЕМИ «ІОНІЗУЮЧІ ВИ-
ПРОМІНЮВАННЯ. ВИКОРИСТАННЯ В МЕДИЦИНІ» 62
- Кравчук Л. В., Кадобний Т. Б., Бучко А. Т.*
ФІЛОСОФСЬКО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ СЕМІОТИКИ
В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ У СУ-
ЧАСНИХ УМОВАХ 69
- Моцюк Ю. Б., Остафійчук С. О., Басюга І. О.*
ВИКОРИСТАННЯ СИМУЛЯЦІЙНИХ МЕТОДІВ НАВЧАН-
НЯ У ВИВЧЕННІ ДИСЦИПЛІНИ «АКУШЕРСТВО ТА
ГІНЕКОЛОГІЯ» 73
- Свинтозельський О. О., Крайдашенко О. В., Михайлик О. А.*
ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ КЛІНІЧНОГО МИСЛЕННЯ
В КОНТЕКСТІ ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ДИСТАН-
ЦІЙНОГО НАВЧАННЯ 79
- Степаненко В. В., Петришин Л. Й., Степаненко В. І.,
Кульчицький В. Й.*
ФОРМУВАННЯ УЯВЛЕНЬ У ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ
ПРО МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ РЕАБІЛІТАЦІЇ ОСІБ ІЗ
ПОСТТРАВМАТИЧНИМ СТРЕСОВИМ РОЗЛАДОМ 84
- Авраменко М. О., Рагріна Ж. М., Репетун А. К.*
ПРОЦЕС СТАНОВЛЕННЯ ІДЕНТИЧНОСТІ ІНОЗЕМНИХ
СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ У КОНТЕКСТІ УСПІШНОГО ВИ-
ВЧЕННЯ ДРУГОЇ МОВИ 92
- Федонюк Л. Я., Глипка Н. Б., Медвідь І. І.*
ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ В СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ
ПРИ ВИВЧЕННІ ДИСЦИПЛІНИ «МЕДИЧНА БІОЛОГІЯ» 98

CONTENT

QUALITY IMPROVEMENT IN HIGHER MEDICAL EDUCATION

- Vykhruyshch A. V., Danik N. A., Khrystenko O. M.*
KNOWLEDGE AS A VALUE IN THE SYSTEM OF EACHING
METHODS (BASED ON THE EXAMPLE OF THE DIDACTIC
IDEAS IN POLAND) 5
- Andreychyn M. A., Velychko M. V., Melnyk L. P., Andrey-
chyn Yu. M.*
GLOBAL EXPERIENCE IN TRAINING OF BIOSAFETY
SPECIALISTS 15
- Bilkevych N. A., Kavetska N. A., Chernets T. Yu.*
INTERACTIVE LEARNING METHODS AS A METHOD-
OLOGICAL BASIS FOR COMMUNICATION SKILLS TRAIN-
ING BY STUDENTS OF HIGHER EDUCATION MEDICAL
INSTITUTIONS 26
- Havryshchak I. I., Protsiv O. Ya.*
PEDAGOGICAL IDEAS BY PAVLO BILETSKYI-NOSENKO 32
- Holubieva I. M., Vasiukova M. M.*
INTERDISCIPLINARY INTEGRATION IS AN IMPORTANT
DIRECTION OF CREATION OF ELECTIVE DISCIPLINES
CURRICULUM PROGRAMS 40
- Dronenko V. G., Tkach A. A.*
DIAGNOSTICS OF THE PROFESSIONAL RESPONSIBILITY
OF THE FUTURE DOCTOR 46
- Duzhych N. V., Mialiuk O. P., Marushchak M. I.*
ANALYSIS OF FACTORS AFFECTING ACADEMIC SUC-
CESS 54
- Kysilova T. O., Fomenko O. Z.*
USE OF LOGICAL STRUCTURE DIAGRAMS FOR THE
TEACHING OPTIMIZATION OF THE TOPIC “ONIZING RA-
DIATION. USE IN MEDICINE” 62
- Kravchuk L. V., Kadobnyi T. B., Buchko A. T.*
PHILOSOPHICAL AND PEDAGOGICAL ASPECTS OF SEMI-
OTICS IN THE PROCESS OF TRAINING FUTURE DOCTORS
IN MODERN CONDITIONS 69
- Motsiuk Yu. B., Ostafiychuk S. O., Basiuha I. O.*
THE USE OF SIMULATION TEACHING METHODS IN THE
STUDY OF THE DISCIPLINE “OBSTETRICS AND GYNE-
COLOGY” 73
- Svyntozelsky O. O., Kraydashenko O. V., Mykhailyk O. A.*
FEATURES OF THE FORMATION OF CLINICAL THINK-
ING IN THE CONTEXT OF USING DISTANCE LEARNING
TECHNOLOGIES 79
- Stepanenko V. V., Petryshyn L. Y., Stepanenko V. I.,
Kulchytskyi V. Y.*
IDEAS FORMATION AMONG HIGHER EDUCATION STU-
DENTS ABOUT REHABILITATION METHODOLOGICAL
BASES OF INDIVIDUALS WITH POST-TRAUMATIC STRESS
DISORDER 84
- Avramenko M. O., Ragrina Zh. M., Repetun A. K.*
THE PROCESS OF FORMING A IDENTITY OF FOREIGN
MEDICAL STUDENTS, IN CONTEXT OF THE SUCCESSFUL
LEARNING OF THE SECOND LANGUAGE 92
- Fedoniuk L. Ya., Hlyyka N. B., Medvid I. I.*
DISTANCE EDUCATION IN THE SYSTEM OF HIGHER EDU-
CATION WHEN STUDYING THE DISCIPLINE “MEDICAL
BIOLOGY” 98

I. М. Голубєва

ORCID <https://orcid.org/0000-0003-0720-9037>

М. М. Васюкова

ORCID <https://orcid.org/0000-0002-8116-2225>*Національний медичний університет імені О. О. Богомольця***МІЖДИСЦИПЛІНАРНА ІНТЕГРАЦІЯ – ВАЖЛИВИЙ НАПРЯМОК
У СТВОРЕННІ НАВЧАЛЬНИХ ПРОГРАМ ДИСЦИПЛІН ЗА ВИБОРОМ**

I. M. Holubieva, M. M. Vasiukova

*Bogomolets National Medical University***INTERDISCIPLINARY INTEGRATION IS AN IMPORTANT DIRECTION
OF CREATION OF ELECTIVE DISCIPLINES CURRICULUM PROGRAMS**

Анотація. У статті обґрунтовано переваги впровадження інтегративних технологій у навчальний процес медичних закладів вищої освіти при створенні робочих програм навчальних дисциплін за вибором. Доведено доцільність використання горизонтальної міждисциплінарної інтеграції у процесі професійної підготовки фахівців другого освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр» за спеціальністю 228 «Педіатрія» галузі знань 22 «Охорона здоров'я». Показано, що застосування міжпредметних зв'язків сприятиме поглибленому оволодінню знаннями і вміннями з різних дисциплін, формуванню нових фахових компетенцій із урахуванням особистих інтересів здобувачів вищої освіти, успішному конкурентоспроможному професійному розвитку.

Представлено аналіз змісту вибіркової дисципліни «Основи дитячої стоматології та профілактики стоматологічних захворювань» для студентів 5 курсу медичного факультету № 3 Національного медичного університету імені О. О. Богомольця, що передбачає поглиблення пізнавального досвіду майбутніх лікарів-педіатрів стосовно сучасних методів профілактики та лікування основних стоматологічних захворювань у дитячому віці: карієсу і некаріозних уражень твердих тканин зубів, хвороб пародонта і слизової оболонки ротової порожнини вірусної та мікробної етіології. Висвітлено зв'язок між тематичними планами робочих навчальних програм вибіркової дисципліни і дисципліни «Педіатрія, в тому числі дитячі інфекційні хвороби, клінічна імунологія та алергологія, медична генетика, виробнича лікарська практика (професійне навчання) дитячі та дитячі інфекційні хвороби». Вивчення дисципліни за вибором «Основи дитячої стоматології та профілактики стоматологічних захворювань» надасть широкі можливості здобувачам вищої медичної освіти щодо вдосконалення та оволодіння новими практичними навичками, розширення спектра фахових компетенцій, формування клінічного типу мислення, комплексного вирішення складних медичних завдань у невизначених умовах сьогодення, набуття необхідного професійного досвіду.

Ключові слова: вибіркові дисципліни; міжпредметна інтеграція; педіатрія; стоматологія.

Abstract. The article substantiates the advantages of integrative technologies implementation in the educational process of higher medical education institutions when creating of elective disciplines work programs. The expediency of using horizontal interdisciplinary integration in the process of professional training of specialists of the second educational and qualification level "Master" in the specialty 228 "Pediatrics" of the field of knowledge 22 "Health care" has been proven. It is shown that the use of interdisciplinary connections will contribute to the in-depth mastering of knowledge and skills from various disciplines, the formation of new professional competencies taking into account the personal interests of those seeking higher education, and successful competitive professional development.

An analysis of the content of the elective discipline "Fundamentals of pediatric dentistry and prevention of dental diseases" is presented. It is designed for students of the 5th year of the medical faculty No. 3 of the Bogomolets National Medical University. It involves deepening the cognitive experience of future pediatricians regarding modern methods of prevention and treatment of basic dental diseases in childhood: caries and non-carious lesions of teeth hard tissues, diseases of the periodontium, viral and microbial diseases mucous membrane of the oral cavity. The connection between thematic plans of the work training programs of the elective discipline and the discipline "Pediatrics" (including pediatric infectious diseases, clinical immunology and allergology, medical genetics, industrial medical practice (professional training) and pediatric infectious diseases) is highlighted. The study of the elective discipline "Fundamentals of pediatric dentistry and prevention of dental diseases" will provide students of higher education with ample opportunities to: improve and master new practical skills, expand the range of professional competencies, form a clinical type of thinking, comprehensively solve complex medical tasks in the uncertain conditions of today, acquire the necessary professional experience.

Key words: elective disciplines; interdisciplinary integration; pediatrics; dentistry.

Вступ. Пріоритетною метою закладів вищої освіти на сучасному етапі є підготовка компетентних і конкурентоспроможних фахівців, здатних до самореалізації та саморозвитку в майбутній професійній діяльності, які гармонійно поєднують особистісні та професійні якості. Ефективній реалізації цих завдань сприяє студентоцентрована орієнтація освітнього процесу, що враховує індивідуальні потреби, інтереси, здібності і можливості студентів, дозволяє їм свідомо та відповідально обрати індивідуальну освітню траєкторію. Розвиток особистісного потенціалу і досягнення власних освітніх цілей забезпечуються за рахунок вільного вибору здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін. Закон України «Про освіту» передбачає можливість формування індивідуальної освітньої траєкторії за рахунок вибіркового компонента, що складають 25 % від загальної кількості кредитів ЄКТС освітньо-професійної програми відповідного рівня вищої освіти [1, 7, 8, 11, 12].

Дисципліни вільного вибору покращують навчальну мотивацію і продуктивність самостійної роботи здобувачів вищої освіти, сприяють поглибленню і систематизації теоретичних знань, підвищують рівень оволодіння загальними та спеціальними (фаховими) компетенціями за обраною спеціальністю [1, 6, 7].

Особистісний розвиток і самореалізація майбутніх фахівців здійснюються завдяки міждисциплінарній інтеграції, що відіграє важливу роль в оптимізації навчального процесу і професійній підготовці здобувачів вищої освіти, зокрема у медичній галузі. Впровадження інтеграційних технологій в освітній процес забезпечує формування нових професійних умінь і навичок за рахунок доповнення та об'єднання змісту кількох навчальних дисциплін. Використання міждисциплінарного підходу у підготовці лікарів допомагає в розвиненні клінічного мислення, вміння застосовувати отримані знання для успішного комплексного вирішення складних професійних завдань, а відтак у набутті професійного досвіду [4, 5, 9].

Мета статті – обґрунтувати доцільність впровадження міждисциплінарної інтеграції при викладанні вибіркового компонента студентам медичного факультету на прикладі аналізу змісту дисципліни за вибором «Основи дитячої стоматології та профілактики стоматологічних захворювань» напряму підготовки «Медицина» за спеціальністю 228 «Педіатрія».

Теоретична частина. Робочу програму вибіркової дисципліни «Основи дитячої стоматології

та профілактики стоматологічних захворювань» за спеціальністю 228 «Педіатрія» галузі знань 22 «Охорона здоров'я» розроблено на засадах міжпредметної інтеграції для здобувачів вищої освіти освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр» із професійною кваліфікацією «Лікар-педіатр» закладу вищої освіти Національного медичного університету імені О. О. Богомольця. Вона має на меті покращення рівня професійної підготовки студентів 5 курсу медичного факультету № 3 завдяки оволодінню додатковими фаховими компетенціями та окремими практичними навичками спорідненої дисципліни «Дитяча стоматологія» спеціальності 221 «Стоматологія».

Вивчення цієї дисципліни сприятиме поглибленню теоретичних знань майбутніх лікарів-педіатрів стосовно провідних чинників ризику і сучасних напрямків первинної профілактики основних стоматологічних захворювань: карієсу зубів, зокрема раннього дитячого карієсу, вроджених вад розвитку твердих тканин зубів і хвороб пародонта. Окрему увагу приділено питанням співпраці лікаря-стоматолога і педіатра в діагностиці та лікуванні хвороб пародонта та слизової оболонки ротової порожнини в дітей вірусного і мікробного генезу, а також проявів у ротовій порожнині хронічних соматичних захворювань.

Згідно з переліком вибіркового компонента освітньо-професійної програми другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 228 «Педіатрія» (наказ від 02.09.2022 р. № 499), викладання дисципліни за вибором «Основи дитячої стоматології та профілактики стоматологічних захворювань» проводиться на кафедрі дитячої терапевтичної стоматології та профілактики стоматологічних захворювань Національного медичного університету імені О. О. Богомольця з 2023/2024 навчального року.

Робочу програму дисципліни за вибором «Основи дитячої стоматології та профілактики стоматологічних захворювань» створено відповідно до навчального плану підготовки здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня в закладах вищої освіти МОЗ України з урахуванням вимог Стандарту вищої освіти другого (магістерського) рівня підготовки здобувачів вищої освіти, що затверджений наказом МОН України від 08.10.2021 р. № 1197. Її було обговорено і затверджено на засіданні кафедри дитячої терапевтичної стоматології та профілактики стоматологічних захворювань (протокол № 23 від 07.06.2023 р.), на Цикловій методичній

комісії стоматологічних дисциплін (протокол № 7 від 08.06.2023 р.), а також проректором з науково-педагогічної та навчальної роботи Національного медичного університету імені О. О. Богомольця.

У навчальному плані на вивчення вибіркової дисципліни «Основи дитячої стоматології та профілактики стоматологічних захворювань» передбачено 90 академічних годин, що становить 3 кредити ЄКТС. Обсяг аудиторної роботи складає 30 год практичних занять (1 кредит), самостійної роботи студентів – 60 год (2 кредити).

Робоча програма навчальної дисципліни «Основи дитячої стоматології та профілактики стоматологічних захворювань» складається з 1 модуля, структурованого на 2 змістових модулі: «Основні напрямки профілактики карієсу зубів у дітей різного віку» і «Хвороби пародонта і слизової оболонки ротової порожнини в дітей». Вона містить тематичні плани практичних занять і самостійної роботи студентів, а також перелік завдань для індивідуальної дослідницької роботи. У програмі зазначено форми і критерії контролю успішності студентів, зокрема оцінювання поточної навчальної діяльності та індивідуальної самостійної роботи, а також регламент проведення диференційованого заліку.

У робочій програмі навчальної дисципліни за вибором «Основи дитячої стоматології та профілактики стоматологічних захворювань» передбачено 5 практичних занять. В умовах циклової системи організації навчального процесу тривалість кожного з них складає 6 академічних годин.

До тематичного плану практичних занять змістового модуля 1 «Основні напрямки профілактики карієсу зубів у дітей різного віку» входять 3 теми.

Тема 1. Періоди і терміни розвитку тимчасових і постійних зубів. Чинники, що впливають на процеси формування твердих тканин зубів. Вади розвитку зубів.

Тема 2. Карієс зубів і його ускладнення в дітей різного віку, причини їх розвитку. Ранній дитячий карієс. Роль лікаря-педіатра в діагностиці і профілактиці карієсу зубів у дітей.

Тема 3. Профілактика карієсу зубів у дітей: сучасні методи і засоби. Індивідуальний гігієнічний догляд за ротовою порожниною, вибір засобів і предметів гігієни ротової порожнини в дітей різного віку.

У тематичному плані практичних занять змістового модуля 2 «Хвороби пародонта і слизової оболонки ротової порожнини у дітей» виокремлено дві теми.

Тема 1. Гінгівіт і пародонтит у дітей, чинники ризику, особливості гігієнічного догляду за ротовою порожниною при хворобах пародонта в дітей і підлітків. Роль лікаря-педіатра в діагностиці, лікуванні і профілактиці хвороб пародонта в дитячому віці.

Тема 2. Захворювання слизової оболонки ротової порожнини в дітей. Гострий герпетичний і грибовий стоматит у дітей: клінічні прояви, сучасні методи діагностики, профілактики та лікування. Прояви хронічних захворювань на слизовій оболонці ротової порожнини. Співпраця лікаря-стоматолога і педіатра в діагностиці та лікуванні захворювань слизової оболонки ротової порожнини в дітей.

Невід'ємною складовою навчального процесу є самостійна робота студентів. Вона підвищує внутрішню мотивацію здобувачів вищої освіти до пізнавальної діяльності, допомагає глибше засвоїти навчальний матеріал, набуті знання для вирішення навчальних, наукових і професійних завдань, сприяє формуванню творчої особистості спеціаліста [9].

Крім підготовки до практичних занять, самостійна робота передбачає опрацювання наступних тем, що не увійшли до плану аудиторних занять цієї вибіркової дисципліни.

Тема 1. Зубна біоплівка: склад, властивості, роль у розвитку карієсу зубів і хвороб пародонта.

Тема 2. Прояви гострих інфекційних захворювань на слизовій оболонці ротової порожнини в дітей. Співпраця лікаря-педіатра і дитячого стоматолога в їх діагностиці і лікуванні.

Тема 3. Ураження слизової оболонки ротової порожнини в дітей при алергічних захворюваннях: багатоформній ексудативній еритемі, синдромі Стівенса – Джонсона. Співпраця лікаря-педіатра і дитячого стоматолога в діагностиці і лікуванні цих захворювань.

Тема 4. Травматичні ураження слизової оболонки ротової порожнини в дітей. Клініка, профілактика, лікування.

Слід зазначити певну спільність тематики робочих навчальних програм даної дисципліни за вибором і дисципліни «Педіатрія, в тому числі дитячі інфекційні хвороби, клінічна імунологія та алергологія, медична генетика, виробнича лікарська практика (професійне навчання) дитячі та дитячі інфекційні хвороби» напряму підготовки «Медицина» за спеціальністю 228 «Педіатрія», вивчення якої передбачено на 5 курсі медичного факультету № 3 НМУ імені О. О. Богомольця. Таким чином реалізуються принципи горизонтальної міждисциплінарної інтеграції, які полягають у взаємодії

і взаємопов'язаному розвитку кількох різних дисциплін, обміні науковими даними, поняттями, методами, що сприяє розширенню пізнавальних здібностей і концентрації знань студентів [4, 5].

У робочій програмі навчальної дисципліни за вибором «Основи дитячої стоматології та профілактики стоматологічних захворювань» представлено також тематику завдань для індивідуальної дослідницької роботи студентів, що є вагомою складовою професійної підготовки майбутніх лікарів. Вона сприяє формуванню наукового світогляду, навичок наукового пошуку, аналізу та синтезу сучасної наукової інформації з різних джерел, розвитку творчого потенціалу особистості, а відтак підвищенню ефективності майбутньої професійної діяльності.

Тема 1. Мікробіом ротової порожнини, його роль у підтримці загального і стоматологічного здоров'я дитини.

Тема 2. Вплив соматичного здоров'я дитини на стан твердих тканин зубів, пародонта і слизової оболонки ротової порожнини.

Тема 3. Вплив негативних чинників навколишнього середовища на стан здоров'я і стоматологічний статус дитини.

Тема 4. Сучасний погляд на системну фторпрофілактику карієсу зубів у дітей.

Для оцінювання різних видів індивідуальної дослідницької роботи студента передбачено 10 окремих балів. Вони виведені з поточного контролю і додаються до суми балів, що отримує студент за поточну навчальну діяльність.

Зміст дисципліни за вибором «Основи дитячої стоматології та профілактики стоматологічних захворювань» орієнтовано на визначення системних і локальних чинників ризику, принципів первинної профілактики та лікування основних стоматологічних захворювань, зокрема раннього дитячого карієсу. Ця проблема потребує серйозної уваги не лише з боку стоматологів, а й педіатрів, що дозволить унеможливити ризики негативного впливу

карієсу та його ускладнень на здоров'я дитини: порушення споживання і засвоєння їжі, зменшення маси тіла, розвитку хвороб носоглотки, інфекційно-алергійних станів, гострих запальних процесів щелепно-лищевої ділянки за наявності хронічних вогнищ інфекції у ротовій порожнині [13].

Підвищенню ефективності первинної профілактики каріозних уражень зубів у дітей значною мірою сприяє співпраця лікаря-стоматолога і лікаря-педіатра, зокрема щодо гігієнічного навчання, а також запобігання та усунення порушень культури вживання цукрів. До них належать: годування немовлят із пляшечки молочними сумішами та іншими цукровмісними напоями, неконтрольоване надмірне вживання дитиною солодощів; відсутність належного гігієнічного догляду за ротовою порожниною. Особливу увагу приділено навчання індивідуальної гігієни ротової порожнини, що є провідним методом первинної профілактики карієсу зубів і хвороб пародонта в дитячому віці [2, 13].

Висновки та перспективи подальших досліджень. Робоча програма навчальної дисципліни за вибором «Основи дитячої стоматології та профілактики стоматологічних захворювань» створена з урахуванням принципів горизонтальної міжпредметної інтеграції, що забезпечують поглиблену підготовку здобувачів вищої освіти за двома різними спеціальностями «Педіатрія» і «Стоматологія». Вивчення цієї вибіркової дисципліни сприяє формуванню у майбутніх лікарів-педіатрів чіткого уявлення щодо сучасних напрямків первинної профілактики та лікування основних стоматологічних захворювань у дітей, розвитку клінічного мислення, набуттю додаткових фахових компетенцій, більш досконалому оволодінню обраною професією.

У подальших дослідженнях буде проведено аналіз результатів вивчення дисципліни за вибором «Основи дитячої стоматології та профілактики стоматологічних захворювань» на підставі анонімного анкетування здобувачів вищої освіти.

Список літератури

1. Біденко Н. В. Вибіркові дисципліни – важлива складова у формуванні фахових компетентностей майбутніх лікарів – дитячих стоматологів / Н. В. Біденко, О. І. Остапко, О. І. Коваль // Science Rise: Pedagogical Education. – 2023. – № 3 (54). – С. 9–13.
2. Біденко Н. В. Грудне вигодовування і ранній карієс тимчасових зубів / Н. В. Біденко // Вісник проб-

лем біології і медицини. – 2015. – Вип. 2, т. 2 (119). – С. 29–32.

3. Вибіркові дисципліни в педіатрії як нова можливість отримання знань та навичок / М. Л. Аряєв, Л. Є. Капліна, Л. І. Сеньківська [та ін.] // Одеський медичний журнал. – 2023. – № 1 (182). – С. 82–88.

4. Гуменна Н. В. Міждисциплінарна інтеграція у про-

фесійній підготовці майбутніх фахівців медичної галузі / Н. В. Гуменна // Інноваційна педагогіка. – 2019. – Вип. 18, т. 1. – С. 12–126.

5. Гуменна Н. В. Особливості реалізації міждисциплінарної інтеграції у медичних закладах вищої освіти / Н. В. Гуменна // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. – 2021. – № 72, т. 2. – С. 156–160.

6. Загородня Л. І. Значення вибіркової дисципліни для здобувачів вищої медичної освіти / Л. І. Загородня, Т. М. Ямілова // *Ricerche scientifiche e metodi dell'altro realizzazione: esperienza mondiale e realtà domestiche* : III International Scientific and Practical Conference, March 3, Bologna, Italy. – 2023. – P. 88–89.

7. Корильчук Н. І. Вибіркова дисципліна як запорука підвищення професійного рівня / Н. І. Корильчук // Медична освіта. – 2021. – № 4. – С. 32–36.

8. Краснощок І. П. Індивідуальна освітня траєкторія студента: теоретичні аспекти організації / І. П. Краснощок // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. – 2018. – № 60, т. 1. – С. 101–107.

9. Мошель Т. М. Міждисциплінарна інтеграція у формуванні клінічного мислення у майбутніх лікарів-

стоматологів / Т. М. Мошель // Реалії, проблеми та перспективи вищої медичної освіти : матеріали навч.-наук. конф. з міжнар. участю (м. Полтава, 25 берез. 2021 р.). – Полтава, 2021. – С. 180–182.

10. Остафійчук Д. І. Особливості організації самостійної роботи студентів медичних ВНЗ / Д. І. Остафійчук, Т. В. Бірюкова // Розвиток природничих наук як основа новітніх досягнень у медицині : матеріали наук.-практ. інтернет-конференції (м. Чернівці, 27 листоп. 2019 р.) / за ред. В. І. Федіва. – Чернівці : БДМУ, 2019. – С. 310–315.

11. Підготовка майбутніх лікарів-стоматологів у контексті реформи вищої освіти / Н. С. Гупор, О. В. Авдеєв, І. Р. Міц, А. Б. Бойків // Медична освіта. – 2019. – № 4. – С. 74–78.

12. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.

13. Трубка І. О. Ранній карієс тимчасових зубів у дітей: ризики, профілактика, лікування / І. О. Трубка, К. А. Парпалей, Л. В. Корнієнко. – 2019. – Режим доступу : <https://health-ua.com/article/41010-rannj-kars-timchasovih-zubv-udtej-riziki-proflaktika-lkuvannya>.

References

1. Bidenko, N.V., Ostapko, O.I., & Koval, O.I. (2023). Vybirkovyi dystsypliny – vazhlyva skladova u formuvanni fakhovykh kompetentnostei maibutnikh likariv – dytiachykh stomatolohiv [Elective disciplines are an important component in the formation of professional competences of future doctors – children's dentists]. *ScienceRise: Pedagogical Education*, 3(54), 9-13 [in Ukrainian].

2. Bidenko, N.V. (2015). Hrudne vyhodovuvannya i ranni karies tymchasovykh zubiv [Breastfeeding and early caries of temporary teeth]. *Visnyk problem biologii i medytsyny – Herald of problems of biology and medicine*, 2(119), 29-32 [in Ukrainian].

3. Ariaiev, M.L., Kaplina, L.Ye., Senkivska, L.I., Usenko, D.V., Biriukov, V.S., Streltsov, M.S., ... Desiatskaii, V. (2023). Vybirkovyi dystsypliny v pediatrii yak nova mozhlyvist otrymannya znan ta navychok [Elective disciplines in pediatrics as a new opportunity to acquire knowledge and skills]. *Odeskyi medychnyi zhurnal – Odesa Medical Journal*, 1(182), 82-88 [in Ukrainian].

4. Humenna, N.V. (2019). Mizhdystsyplinarna intehtratsiia u profesiinii pidhotovtsi maibutnikh fakhivtsiv medychnoi haluzi [Interdisciplinary integration in the professional training of future specialists in the medical field]. *Innovatsiina pedahohika – Innovative pedagogy*, 1(18), 121-126 [in Ukrainian].

5. Humenna, N.V. (2021). Osoblyvosti realizatsii mizhdystsyplinarnoi intehtratsii u medychnykh zakladakh vysh-

choi [Peculiarities of implementation of interdisciplinary integration in higher medical institutions]. *Pedahohika formuvannya tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh – Pedagogy of creative personality formation in higher and secondary schools*, 2(72), 156-160 [in Ukrainian].

6. Zahorodnia, L.I., & Yamilova, T.M. (2023). Znachennia vybirkovoi dystsypliny dlia zdobuvachiv vyshchoi medychnoi osvity [The importance of elective discipline for students of higher medical education]. *Ricerche scientifiche e metodi dell'altro realizzazione: esperienza mondiale e realtà domestiche* : III International Scientific and Practical Conference. (pp. 88-89). Bologna, Italy.

7. Korylchuk, N.I. (2021). Vybirkovyi dystsypliny yak zaporuka pidvyshchennia profesiinoho rivnia [Selective discipline as a guarantee of raising the professional level]. *Medychna osvita – Medical Education*, 4, 32-36 [in Ukrainian].

8. Krasnoschok, I.P. (2018). Indyvidualna osvitnia traiektoriia studenta: teoretychni aspekty orhanizatsii [Individual educational trajectory of the student: theoretical aspects of the organization]. *Pedahohika formuvannya tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh – Pedagogy of creative personality formation in higher and secondary schools*, 1(60), 101-107 [in Ukrainian].

9. Moshel, T.M. (2021). Mizhdystsyplinarna intehtratsiia u formuvanni klinichnoho myslennia u maibutnikh likariv-

stomatolohiv [Interdisciplinary integration in the formation of clinical thinking in future dentists]. *Realii, problemy ta perspektyvy vyshchoi medychnoi osvity – Realities, problems and prospects of higher medical education: Proceedings of the educational and scientific conference with international participation.* (pp. 180-182). Poltava [in Ukrainian].

10. Ostafiichuk, D.I., & Biriukova, T.V. (2019). Osoblyvosti orhanizatsii samostiinoi roboty studentiv medychnykh VNZ [Peculiarities of the organization of independent work of medical university students]. *Rozvytok pryrodnych nauk yak osnova novitnikh dosiahnen u medytsyni – The development of natural sciences as the basis of the latest achievements in medicine: Materials of the scientific and practical internet conference.* V. I. Fediv (Ed.). (pp. 310-315). Chernivtsi: BDMU [in Ukrainian].

11. Hutor, N.S., Avdieiev, O.V., Mits, I.R., & Boikiv, A.B. (2019). Pidhotovka maibutnikh likariv-stomatolohiv u konteksti reformy vyshchoi osvity [Training of future dentists in the context of higher education reform]. *Medychna osvita – Medical Education*, 4, 74-78 [in Ukrainian].

12. Zakon Ukrainy Pro osvitu vid 05.09.2017 r. № 2145-VIII [Law of Ukraine On Education dated September 5, 2017 No. 2145-VIII]. Retrieved from: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> [in Ukrainian].

13. Trubka, I.O., Parpalei, K.A., & Korniienko, L.V. (2019). Rannii kariies tymchasovykh zubiv u ditei: ryzyky, profilaktyka, likuvannia [Early caries of temporary teeth in children: risks, prevention, treatment]. Retrieved from: <https://health-ua.com/article/41010-rannj-kars-timchasovih-zubv-udtej-riziki-proflaktika-likuvannya> [in Ukrainian].

Отримано 21.09.2023.

Рекомендовано 02.10.2023.

Електронна адреса для листування: golubeva.iness@gmail.com